

DEPREMDEN MÜHENDİSLER KORUSUN

Mustafa KAVUNCUBAŞI

ektaşiye sormuşlar:

-Namaz kılar mısın?

-Bayramdan ..bayrama ..demiş.”

Yukarıdaki söyleşi ne kadar doğru bilinmez, ama, insanlarımızın, MÜHENDİSLERİ, DEPREMDEN DEPREME ANIMSADIKLARI bir GERÇEK.

Son Marmara Depreminde de aynı gerçek yaşandı.

İlgili ODA GENEL BAŞKANLARI, genel televizyon ekranlarında yer alıp, konuşurken, ilgili ŞUBE BAŞKANLARI da yerel televizyon ekranlarında yer alıp, konuştular. Neden, sadece depremden depreme “anımsanır” ve “konuşuruz”..?

Çünkü ÖZ ve BİÇİM bir bütündür. Mühendislerin, bugünkü örgütlenme BİÇİMİ artık yeterli ve “geçerli” değildir. Bilimsel, teknolojik ve toplumsal ÖZüne de uygun değildir. Mühendislerin, günümüzdeki mühendislik olgusunun özüne uygun, yeni örgütlenme biçimini oluşturmaya, öncelikle, yerel düzeyde bütünselliği sağlayacak, toplumsal iletişimini güçlendirecek, her yönden güçlü, etkin ve yetkin ODA hedefiyle başlamak gerekir. Böylesi bir örgütlenmenin TESİSLER BÜTÜNLÜĞÜNE kavuşturulması: Mühendisliğin toplumsal özünü, gücünü ve biçimini- gösterip- anlatabilmenin bir başka boyutu olacaktır. Bunları, öncelikle hedeflemediğimiz, sonrada gerçekleştirmediğimiz oranda, depremden depreme “anımsanmaya” ve “konuşmaya” devam ederiz.

Ülkemizin ve insanlarımızın içinde bulunduğu bugünkü koşullarda ne susmaya ne de durmaya hakkımız vardır. Çünkü, depremler mühendislere, mühendisler depreme karşıdır. Ve ancak mühendisler, depreme dayanır ve direnebilir .. Depreme karşı, toplumun güvencesi sadece mühendislerdir. Bu nedenle ayakta olmaya, güçlü olmaya ve çok çalışmaya zorunluyuz. Bu zorunlu görev çerçevesinde, bizdeki depremlerin, neyi, neden ve nasıl yaktığına bakmaya ve sonuçta neyi, neyle ve nasıl düzeltebileceğimizi araştırmaya çalışalım.

Bilindiği üzere ülkemizde yapılar: 3194 sayılı İmar Kanunu gereğince belirlenen YERLEŞİM

ALANLARINA, aynı kanunla belirlenen İMAR PLAN ve YÖNETMELİKLERİNE uygun olarak hazırlanan, ilgili MÜHENDİSLİK PROJELERİNİN, YEREL YÖNETİM tarafından İNCELENİP, ONAYLANDIKTAN sonra, YETKİLİ ve SORUMLU MÜHENDİSLER (Fenni Mesul) tarafından yapılması veya yaptırılması, en sonunda da aynı yerel yönetim tarafından İNCELENİP, KULLANIMINA İZİN verilmesi sürecinde yapılmaktadır, denebilir, özetle. Bu özet süreç içinde yer alan her şeyin gereği, DOĞRU olarak yerine getirildiğinde, “ŞİDDETLİ DEPREMLERDE BİLE CAN KAYBININ OLMASI çok az bir olasılıktır. Çünkü “Depreme Dayanıklı Yapı Tasarım ve yapımının ..Ana İlkesi “budur ve bu ilkenin doğruluğu son yıllarda sıkça yaşadığımız depremlerde sınanarak görülmüştür. O halde ORTA ŞİDDETDEKİ MARMARA DEPREMİNDE onbinlerce insan niçin öldü?

Elbetdeki, yapım sürecinde doğruların çok az, yanlışların çok fazla olmasından! Ve bu gerçek, bilinmez sır da değildir! Yerleşim alanlarını, Ulusal yararlar göre değil, “Yeşil Kuşak” politikalarına göre belirlerseniz; İmar Planlarını Halk yararına değil, rant yararına yaparsanız; Mühendislerin varlığını gerçek hayatta görmezlikten gelip, seslerine kulaklarınızı tıkarsanız; Hemen herkese yapı alanında “cirit atma” olanağı verirseniz; ve SÜRECİN HER AŞAMASININ, bir düzenlilik içinde uygulanmasını DENETLEMENİN (sağlamak) göreviniz iken, denetimlerden vazgeçerseniz; özetle “BIRAKINIZ YAPSINLAR.. BIRAKINIZ GEÇSİNLER” dersiniz başka bir sonuç bekleyemezsiniz.

İyi ki bu ülke mühendisleri, tüm olumsuzluklara karşı, bilimin ve tekniğin gereklerini, mesleğin sosyal ve toplumsal görevlerini yerine getirme uğraşından hiç vazgeçmemişler. Bugün, Mühendis Odaları kendi çabalarıyla çok az da olsa proje ve yapı denetimi yapıyor ve daha da yapmak için yasal boyutu zorluyorsa, etkili ve yetkili kişilerimiz buna direniyorsa, sorunun kaynağının nerede olduğunu, fazla aramaya da gerek yok! Ve bu kaynak, sadece görülebilen SOMUT DEPREMLERE değil; aynı zamanda, görülüp, algılanması kolay olmayan bir çok SOYUT DEPREMLERE de neden olmaktadır. Soyut ve somut depremler, birbirlerinin bazen nedeni, bazen de sonucu olarak sürekli birbirlerini etkileyip dururken; geçmişten hiç ders almadan, sorunu Mühendis ya da Müteahhit düzeyinde ele alıp sorgulamak: bataklık yerine sivri sineklerle uğraşmak ve yeni depremleri aynı ortam ve koşullarda, yeniden yeniden yaşamak demektir. Ve böylesi ortam koşullarında “yapı, türkü söyler gibi yapılmıyor..”

Sağlıklı yapılar, yapım sürecinin her aşamasında: bilgili, birikimli ve kültürlü EMEK ister. Özenli, özverili, özünde para değil, insan sevgisi olan emek ister. Böylesi

bir eğitim ve öğretim için yola çıkan Köy Enstitülerinin yerine, İmam Hatip Okullarını açtık ve çoğalttık. Hemen her mahallede Kuran Kursları açtık, gerekli olan "Yapı Meslek Okulları"nu yeterince açmak bir yana, yapı meslek kurslarını bile açmayı düşünmedik. Ekonomik ve sosyal nedenlerle sürekli artan işsizler ordumuz en kolay yapı üretim kollarında iş bulup, çalışmakta ve üretime sadece VAR OLAN KAS GÜCÜYLE katılabilmektedir. Bu nedenle de demirci: kesip-büküp, yerine koyduğu demirin yaşamsal önemini hemen hemen hiç bilmemekte ya da çok az ve yalan yanlış şekilde bilmekte. Betoncular, kalıpcılar yine aynı şekilde yaptıkları işin, teknik öneminin farkında olmadan, yetersiz bilgiyle çalışıp, "üretiyorlar". Kolonları, kirişleri ve döşemeleri parça-parça edip, içlerine boru döşeyen elektrikçilerin ve mekanik tesisatçıların, yaptığına ne de meli? Bütün bunlar, yapım sürecinde yer alan insanların-en az düzeyde bile-bir bilgi birikiminden ne kadar yoksun olduğunun, en açık göstergesi değil mi? Bu insanların yaptıkları işin neresini, kiminle ve nasıl düzelterebilirsiniz?

Bu koşullardaki yapı üretim sürecine karşı, YAPI DENETİM in önemi kendiliğinden öne çıkmaktadır. Sağlıklı yapılar, sağlıklı PROJELER ile gerçekleştirilebilir. Projelerin de denetlenmiş olması yapı denetiminin, olmazsa olmaz, ön koşuludur. Sakıncalı bir projenin sağlıklı uygulaması söz konusu olabilir mi?

Denetim, uygulamanın belirli aşamalarında olması gereken, önemli bir işlem. Bu işlemin yetkisini ellerinde bulunduranlar, iş sorumluluğu paylaşmaya gelince, Mühendisler dışında hemen herkes ortadan kaybolmakta ve sonuçta mühendisler-özellikle İnşaat Mühendisleri-ortada kalmaktadırlar. Yerel Yönetimlerin %93 ünde denetim yapacak teknik eleman bulunmuyorsa; her parası olan yapı yapması "yararlı" ekonomik faaliyet olarak görülüyorsa, Meslek Odası deyince, sadece Sermayenin Meslek Odaları anlaşılıyorsa, birilerinin sorumluluktan kaçmalarını ya da KAÇIRILMALARINI anlamak çok kolay! Bu ortamda, mühendislerin yaptıkları denetimlerin gereğinin yerine getirilmesini beklemek düpedüz saflık olacaktır. Mühendis, gördüğü kusur ve eksiklerin giderilmesini, maaşını ya da proje bedelini ödeyen işverenden ısrarla istese, olmadı, daha ileri gidip, durumu Yerel Yönetime bildirse ne "değişecek"? Sadece mühendis işsiz kalacak. İşveren: "ucuz işçilerle" "ucuz yapılar" yapmanın yolunu, bilinen yöntemlerle bulacak ve yoluna devam edecektir. Çünkü varolan sistem böyle işliyor.

Ama yinede belirtelim ki az ya da çok TUS bedeli alan meslektaşlarımız, denetim konusunda gerekli sabrı ve özveri-yi-bu koşullarda, duyarlı ve kararlı bir şekilde göstermekte çok zorlanmışlardır!

Bu sistemi, sürecin içine Sigorta şirketlerini sokarak değiştirip, düzeltermeyiz. Sadece sigorta şirketlerinin

karlarını ve yapı maliyetlerini belli bir oranda arttırmış oluruz. Aynı, ulaşım araçlarının sigortalı olması, trafik kazalarının azalmasına ya da sigorta şirketlerinin bu konuda daha çok çalışmasına yol açmadığı gibi. Olası bir hasarın, bir bölümünün sigorta şirketince ödeniyor olması, sorunun çözümlendiği anlamına gelmez. Dahası, maddi kayıpların çok azda olsa "karşılanması" yaşamsal ve düşünsel kayıpların da karşılandığı anlamına hiç gelmez. Her şeyi parayla ölçen ekonomik sisteme uygun düşen bu anlayış, insanın doğasına ve yaşamına uygun değildir. Özetle, sigorta şirketleri, sorunun bir köşesinden TUTMAK için değil, fırsattan istifade, bir köşesinden YUTMAK için çalışıyorlar.

O halde ne yapılmalı? Mühendislerin kağıt üzerinde olan YETKİLERİ uygulamada da geçerli olabilmelidir. Bunun için, Mühendislerin ekonomik ve sosyal konularının olması gereken düzeye, öncelikle yükseltilmesi gerekir. Çünkü Yetki ve Sorumluluk bir bütündür. Yetkinin yaptırımı ekonomik yetkinlikle, güçle orantılıdır. Yapı çalışanlarının eğitim ve öğrenimi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi gibi temel ekonomik ve sosyal sorunların ele alınması, son derece önemli ve zorunlu. Denetlenebilir insanlar ancak, denetlenebilir yapı üretimi yapabilirler.

Ülke yönetiminde söz ve karar sahibi olanların, denetlenmeden Ülke yönetime alışkanlıkları, hemen her alanda denetimsizliği-sanki "yasa düzeyinde"-geçerli hale getirmiştir. Denetimsizlik-yasal olmayan şekilde-"yasa" haline gelmiştir. Yetkililer, sanki, denetlenmemek için, denetimden vazgeçiyorlar! Yolsuzlukların, çetelerin hesabı bunun için sorulamıyor. Ulusal ve Sosyal Devlet anlayışına, Çağdaş, Demokratik ve Laik Türkiye mücadelesine açıktan saldırılar hep bu yüzden. Bütün bunlar, somut depremler kadar tehlikeli, soyut depremler değil midir? Özetle, çözüm mühendislerin beyin hücrelerinde vardır ve bu, yapılarda proje ve yapı denetimi ile başlar, ÇAĞDAŞ ve DEMOKRATİK bir yaşam mücadelesiyle devam eder..

Her türlü depremin önlenmesi mühendislerin, insani ve mesleki temel görevidir. Depremler tanrının değil, doğanın bir ürünüdür. Depremler, doğanın bir parçası olan insan tarafından gereği gibi ele alınıp, gerekenlerde gereği gibi yapılırsa, toplumsal yaralar açamazlar. Açılmış yaralar da lafla değil, bilim ve teknolojinin uygulayıcısı mühendisler tarafından, sabırlı, özverili, kararlı ve örgütlü çabalarla sarılabilir. Bu konuda başka "dua"lara "amin" demek, yeni depremlere, dün olduğu gibi gelecekte de "gel" demektir. Çünkü, mühendislik ürünü olmayan her türlü tasarım(!) ve uygulama(!) depremlerde yıkılmaya mahkumdur.

Artık, İnsanları, politikacılar, din adamları, sigortacılar vb. değil; bilimi ve teknolojiyi kullanan MÜHENDİSLER DEPREMDEN KORUSUN..! ("Amin") ☞